

O nouă sinteză monumentală a istoriografiei noastre – „Enciclopedie. Centenarul Războiului de Întregire și al Marii Uniri (2014-2020)”

Stoica Lascu*

După apariția, în 2021, a amplei (cinci volume, totalizând 2714 pp.) *Enciclopedii a scrisului istoric românesc* (sub egida Secției de științe istorice și arheologie a Academiei Române, în coordonarea academicienilor Victor Spinei și Dorina N. Rusu), iată că în următorul an slujitorii lui Clio fac să apară un alt tom monumental – *Enciclopedie. Centenarul Războiului de Întregire și al Marii Uniri (2014-2020). Bibliografie, manifestări științifice, monumente și însemne comemorative* (inițiator, autor și coordonator – prof. univ. dr. Ion I. Solcanu, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași).

Și aceasta extrem de consistentă – are 1712 pagini, foarte bogat ilustrate color, cu numeroase facsimile și grafice – operă, ce potențează dimensiunea europeană a culturii noastre, reprezintă o atestare fără tăgadă a valorii scrisului istoric din ultimul timp. Este nu doar un simplu instrument de lucru, ci un veritabil tezaur național-cultural care atestă, pentru vremurile ce vin, profesionalismul istoricilor și devoțiunea românilor în cunoașterea și cinstirea marilor acte ale istoriei naționale.

Coautorii acestui impresionant tom – apărut la București, în 2022, sub egida a două edituri (Editura Univers Enciclopedic Gold / Editura Academiei Oamenilor de Știință din România); a fost lansată în mai multe localități din Țară: Iași, Oradea, Constanța, de asemenea, la Chișinău, iar la 20 martie 2024 și în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii AR – sunt o suită de laborioși slujitori ai scrisului istoric din zilele noastre (fiecăruia i-a revenit responsabilitatea repertoriizării unui număr de județe, inclusiv Republica Moldova și Bucovina), recunoscuți pentru acri-

bia documentară de care dau dovadă: conf. univ. dr. *Adrian-Bogdan Ceobanu* (Universitatea „Al. I. Cuza” Iași), prof. univ. dr. *Valentin Ciorbea* (Universitatea „Ovidius” din Constanța), *Vasile Ciobanu* (cercetător științific I, Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu), prof. univ. dr. *Mihai Drecin* (Universitatea din Oradea), prof. univ. dr. *Ion Giurcă* (Universitatea Națională de Apărare „Carol I” din București); prof. univ. dr. *Corneliu Pădurean* (Universitatea „Vasile Goldiș” din Arad), prof. univ. dr. *Anatol Petrencu* (Universitatea de Stat din Chișinău); iar „colaboratori permanenți”: prof. dr. *Teodor Hașegan*, *Ionuț Munteanu* (este și „manager proiect”), *Oana-Elena Radu*.

Conținutul acestui foarte bogat și somptuos volum este împărțit în trei părți, precedate fiind de o lămuritoare *Prefață* (pp. 13-39), redată și în engleză, franceză, germană, semnată de coordonator: „Cercetările pentru publicarea celor două volume, desfășurate pe durata a trei ani, ne-au relevat o bibliografie imensă privind efortul de război al Armatei Române, dar și al tuturor categoriilor sociale din Regatul României și din teritoriile locuite de români, aflate sub dominația imperiilor austro-ungar și țarist. Istoriografia Războiului și a Marii Uniri cu care mă confruntasem depășea cu mult aspectele militare și rolul personalităților implicate în război, deși acestea aveau o pondere însemnată. Erau investigate și puse în lumină noi aspecte de viață economică, socială, culturală și diplomatică pentru ducerea războiului, pregătirea, realizarea și recunoașterea Marii Uniri. Într-un asemenea context ne-am întrebat dacă instituțiile de specialitate – Secția de istorie a Academiei Române, institutele și centrele de istorie ale Academiei

* Prof. univ. dr., Universitatea „Ovidius” din Constanța

sau facultățile de profil din centrele universitare importante ale Țării – au în vedere realizarea unei Bibliografii a Războiului și a Marii Uniri. Investițiile de natură bibliografică de pe parcursul primelor zece luni ale anului 2019 ne-au relevat demersuri individuale sau colective care inventariau, cu precădere, volumele și studiile privind Marea Unire și, accidental, Primul Război Mondial. Recunoscuți cercetători au fost interesați de personalitățile Marii Uniri, iar alții de recunoașterea Marii Uniri. Volumele amintite inventariau doar o mică parte a bibliografiei dintre 2014-2017-2018, având în vedere că majoritatea lor a văzut lumina tiparului în anul 2018” (pp. 14-15).

Fiecare dintre cele trei părți este precedată de un consistent *Studiu introductiv*, subsumat conținutului respectivei părți.

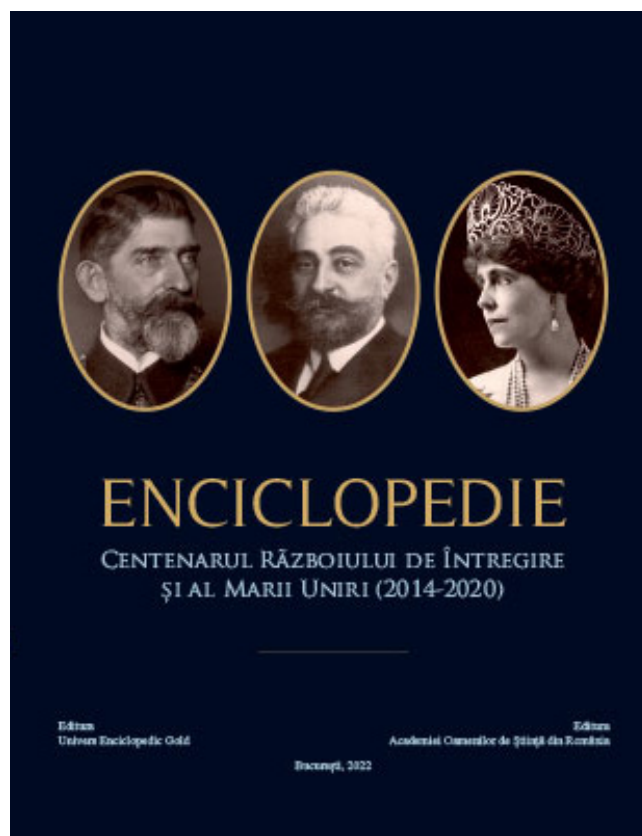
Dar, să enumerăm – întru lămurirea cititorului asupra arhitecturii și conținutului tomului – subtemele abordate.

Partea întâi. *Bibliografie* (pp. 43-472) 8973 poziții

Studiu introductiv. *De la Bibliografia Războiului pentru Întregirea Neamului la Bibliografia Centenarului Războiului de Întregire și al Marii Uniri* (autor: Adrian-Bogdan Ceobanu) (pp. 43-57: l.rom.; pp. 58-73: l.engl.; pp.74-90: l.franc.; pp. 91-107: l.germ.): „Indexarea unui număr atât de mare de titluri, aproape 9000, a determinat și o structură mai extinsă a bibliografiei, pentru a putea, în cele din urmă, să observăm anumite tendințe și direcții în istoriografia română a ultimilor șapte ani în studierea Primului Război Mondial și a Marii Uniri; o bibliografie nici selectivă, nici exhaustivă” (p. 53).

Partea întâi are 17 capitole, descrierile bibliografice (8973 repere) fiind organizate pe: a) cărți de autor, b) documente, c) jurnale, memorii, corespondență privată, d) ediții îngrijite, e) studii și articole.

Capitolul I. *Istoriografia Războiului de Întregire și a Marii Uniri* (pp. 109-133). Capitolul II. *Sinteze, studii, articole și documente privind România în timpul Războiului de Întregire* (pp. 134-184). Capitolul III. *România în anii neutralității (1914-1916). Basarabia, Bucovina, Transilvania la începutul Marelui Război* (pp. 195-205). Capitolul IV. *Intrarea României în Războiul de Întregire* (pp. 206-234). Capitolul V. *Campania Armatei Române în 1917* (pp. 235-242). Capitolul VI. *România, Basarabia, Bucovina și Transilva-*

nia sub impactul evenimentelor din Rusia (1917-1918) (pp. 243-254). Capitolul VII. *Marea Unire din 1918* (pp. 255-293). Capitolul VIII. *Viața politică, economică, social-culturală, presa și starea de spirit în Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania (1916-1918)* (pp. 294-310). Capitolul IX. *Acțiuni și atitudini ale românilor din afara Regatului în timpul Războiului de Întregire* (pp. 311-320). Capitolul X. *Biserica în timpul Războiului de Întregire și al Marii Uniri* (pp. 321-343). Capitolul XI. *Contribuția femeilor române la Războiul de Întregire. Organizații și acțiuni caritabile* (pp. 344-350). Capitolul XII. *Campania Armatei Române în Transilvania, Maramureș, Banat, Pocuția și Ungaria (1919-1920)* (pp. 351-359). Capitolul XIII. *Recunoașterea internațională a Marii Uniri* (pp. 360-390). Capitolul XIV. *Personalități din Războiul de Întregire: combatanți și eroi, făptuitori ai Marii Uniri* (pp. 391-444). Capitolul XV. *Militari și civili români în prizonierat / captivitate / refugiu* (pp. 445-449). Capitolul XVI. *Războiul de Întregire, Marea Unire și Artele* (pp. 450-461). Capitolul XVI. *Despre monumente și însemne comemorative închinare ostașilor și făuritorilor Marii Uniri* (pp. 462-472).

Partea a doua. *Manifestări științifice dedicate Războiului de Întregire și al Marii Uniri la Centenar* (pp. 473-731).

Studiu introductiv: *Inventarierea manifestărilor științifice dedicate Războiului de Întregire și Marii Uniri la Centenar* (autor: Adrian-Bogdan Ceobanu) (pp. 475-480: l.rom.; pp. 481-486: l.engl; pp.487-492: l.franc.; pp. 494-500: l.germ.: „Pentru unii ar putea părea un demers inutil, într-o perioadă în care accesul al Internet este unul facil. Dimpotrivă, ne-am confruntat cu situații în care am încercat să găsim programele unor congrese, conferințe, simpozioane internaționale, naționale, locale, dar fără succes. În unele situații *site*-uri create special pentru aceste manifestări nu mai sunt accesibile, iar în alte cazuri unde pe paginile de internet ale unor instituții nu se mai regăsesc programele manifestărilor științifice. Tocmai din acest motiv, am încercat să recuperăm, pe cât posibil, cronologia evenimentelor, iar acolo unde am știut că lucrările participanților au fost publicate integral sau în mare parte, am făcut trimiterea la volumul tipărit sau revista publicată” (p. 477).

Capitolul I. *Congrese și conferințe naționale / internaționale* (pp. 503-566). Capitolul II. *Simpozioane* (pp. 567-615). Capitolul III. *Sesiuni / colocvii / mese rotunde* (pp. 616-667). Capitolul IV. *Expoziții evocatoare ale Războiului de Întregire și a Marii Uniri* (pp. 668-731).

Partea a treia. *Monumente și însemne comemorative / aniversare închinare eroilor din Războiul de Întregire și făuritorilor Marii Uniri* (pp. 733-1550).

Studiu introductiv (datat: *Iași, de ziua nașterii Maicii Domnului, 8 septembrie 2022*; autor: Ion I. Solcanu) (pp. 735-755: l.rom.; pp. 757-777: l.engl; pp.779-800: l.franc.; pp. 803-825: l.germ.):

„Cât de cuprinzătoare este recunoștința societății românești în anii Centenarelor – al intrării României în războiul de Întregire, al unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Țara mamă, al apărării Marii Uniri din 1919 și al recunoașterii internaționale – pentru eroii și făptuitorii acestora este probată de inițiatorii și finanțatorii monumentelor comemorative și omagiale. Între inițiatori se impun de la distanță comunitățile rurale prin grija autorităților locale, Consilii și Primării, a preoților parohi – ortodocși, romano-catolici și greco-catolici –, a intelectualilor, îndeosebi profesorii de istorie, dar și persoane particulare descendente ale eroilor sau oameni de afaceri” (p. 745).

Capitolul I. *Ansambluri memoriale* (pp. 827-896). Capitolul II. *Obeliscuri comemorative* (pp. 897-980). Capitolul III. *Monumente comemorative compozite/ atipice* (pp. 981-1192). Capitolul IV. *Cruci comemorative* (pp. 1193-1269). Capitolul V. *Statui* (pp. 1271-1305). Capitolul VI. *Busturi* (pp. 1307-1400). Capitolul VII. *Plăci memoriale /comemorative/ aniversare fixate pe edificii* (pp. 1401-1486). Capitolul VIII. *Însemne memoriale: monede, timbre, medalii* (pp. 1487-1529). *Făuritorii Marii Uniri omagiați în monumente de for public și însemne comemorative* (pp. 1531-1550).

Volumul este completat cu *Repertoriul autorilor de monumente: sculptori, pictori, meșteri populari (în piatră și în lemn), ateliere de turnare a pieselor de bronz* (pp. 1551-1566), respectiv cu *Reviste, abrevieri* (pp. 1567-1575) și *Volume colective, abrevieri* (pp. 1576-1595).

Un foarte util index încheie ampla și reprezentativa operă a istoriografiei noastre de azi: *Indice de autori* (pp. 1596-1623), respectiv *Indice toponimic* (Manifestări științifice: pp. 1624-1641; Monumente și însemne comemorative: pp. 1642-1647).